

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 lei.

Manuscrise nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri foarte moderate

Abonamente și inserțiuni se plătesc înainte

Apare în fiecare Sâmbătă.

Desarmați?

Un șir de acte de volnicie, săvârșite de către guvernul acestei țări împotriva noastră și puțină reacțiune, de care acele au fost împinate din partea celor loviți, produc fatal impresia, că noi suntem cu totul desarmați.

Această desarmare e a se înțelege în două sensuri: că suntem desarmați prin forța brută a guvernului și că desarmăm noi înșine în mod tacit și benevol.

Acțiunea guvernului o vedem pe față. Mai întâi ne-a răpit organizația noastră politică. Ne-a luat apoi dreptul de întrunire, garantat de atâtea legi și ordine ministeriale. A tăiat ori-ce comunicațiune directă a fruntașilor cu poporul însuși. Și afară de toate acestea, a continuat aplicarea tuturor mijloacelor, practicate în erele de cea mai neagră persecuție ale lui Tisza, Wekerle și Bánffy.

Și pe când guvernul, călăuzindu-se de lumina unei stele fixe, merge înainte pe calea biruinței, mințile noastre se perd în neguri, inimile noastre bat tot mai indifferente și afară de câteva voci de gazete, mai mult sau mai puțin băgate în seamă, nimeni nu se urnește din loc.

Ca în ori-ce epocă de slăbire a voinței, vedem lumea noastră pasionându-se de lucruri mici. Certe interne de natură ridicolă; preocupări culturale de-un caracter primitiv; discuții elementare pe la întrunirile diferitelor societăți; nici o manifestare puternică și unitară, par'că organismul național întreg ar suferi de-o grea boală și ar fi incapabil de ori-ce efort mai mare.

În starea aceasta de lucruri e foarte important a constata, că e întristător de mic numărul acelor, cari urmăresc cu atențiune felul cum guvernul actual știe să profite de momentul psihologic și să-și continue sistemul cu atât mai multă cutezanță și efect, cu cât vede proporțiile ce le ia în mijlocul nostru teribilul flagel al paralizei.

Guvernul de sigur n'are interesul de a ne vedea restabiliți și a vedea că ne întărim. El e un doftor care nu ofere leacuri tămăduitoare, ci caută să te adoarmă prin o puternică și periculoasă doză de morfiu, ca să-ți poată cânta cât mai curând «în veci pomenirea»... Cu toată haina civilizației, în care se îmbracă, cărmuitorii nostri ne-ar gătu, de dragi ce le suntem.

De-un timp încoace dragostea lor pentru noi se manifestă tot mai mult. Li vedem ingerându-se direct în trebile noastre familiare, hrănind tocul cerței pretutindeni,

sumuțând pe unii contra altora, și plătindu-și chiar agitatori de profesie, pentru infama meserie de-a cultiva duhul neînțelegerii între noi.

Toată scârboasa lor machinațiune s'a dat pe față în cazul recent al alegerii de episcop din Arad. Timp de șapte luni de zile guvernul n'a făcut altceva, decât să țină poporul român într'o continuă surescitare, să agite o partidă împotriva celeilalte, pentru a mări astfel și mai mult vrajba și deosebiri de vederi. A pus la cale o haită întreagă de presă, ca să facă sgomot desperat împotriva unui episcop bun ales. Și în tot timpul acesta guvernul în fond a săvârșit una dintre cele mai revoltătoare călcări de lege, a zdrobit un punct esențial din Statutul organic al bisericii ortodoxe, căci contrar prescripțiilor acestei legi, a ținut biserica atâta vreme fără conducător, ear acum, prin actul respingerii, deschide o nouă eră de frământări și nemulțumiri.

În cazul de față guvernul n'a făcut numai uz de dreptul seu de a recomanda sau propune spre respingere o alegere, ci a suspendat cu totul legea însăși, numai pentru a-și arăta atotputernicia sa și a-și impune voința și pe alesul seu, contrar voinței majorității sinodului bisericesc.

Semnalăm pericolul cel mare al acestei volnicii. El este mai întâi călcarea unui principiu esențial, pe care ori-ce guvern trebuie să-l respecte și care-i impune de a pluti deasupra partidelor și de a nu provoca el însuși război între fiii acestei țări. Și în același timp ne vedem scoși de sub stăpânirea unei legi, care de altfel e batjocorită de câte-ori o cerintesele rasei maghiare, legea pentru care Șaguna și contemporanii sei au luptat cu energie și pe care noi nu avem energia suficientă de a o apăra!

Da, suntem desarmați! Suntem reduși la rolul ființelor fără busolă sufletească; poate guvernul să taie lemne pe noi, căci strigăt de protestare nu va auzi din gurile noastre, ci dimpotrivă, se vor găsi destui nemernici ca să mulțumească pentru o tractare atât de delicată și de părințească.

Da, suntem desarmați! Și demoralizarea aceasta dublă, din afară și din lăuntru, va crește, dacă nu ne vom hotărî odată să ne alegem din mijlocul nostru câțiva paznici destoinici, cari să aibă a-nume îndatorirea de-a controla de aproape toți pașii acestui guvern, de a-i denunța în fața țării și a Tronului, dela locul singur competent, dela tribuna parlamentului.

**

Unele-altele.

Distincție înaltă.

Ziarul »Figaro« publică numărul medaliilor de aur și de argint pe cari le-a dat juriul de împărțire a premiilor la marea expoziție lumeană din Paris, pentru statele europene. (Francia însăși a căpătat firește cele mai multe). Eată apoi câteva din celelalte:

	medalii de aur	med. de argint
Germania a căpătat	545	608
Rusia	370	424
Austria	300	400
Ungaria	240	360
România	220	354
Grecia	55	130
Sérbia	34	56

Ce ne interesează pe noi mai tare în această statistică e, că România cea cu 6 milioane de locuitori, deci și cu exponenți mai puțini, a căpătat pentru frumosele ei lucruri expuse, aproape tot atâtea medalii ca premii, ca distincție, cât Ungaria cea cu 18 mil. de locuitori, cu mai mare industrie, arte, etc. deci și cu exponenți de 2—3 ori atâta câți din România! Frumos semn de înaintare a falnicului stat independent român.

Episcopia Aradului

e ear vacantă de tot. Ministrul de culte n'a recomandat M. Sale întărirea alesului vicar V. Mangra, și așa se va face alegere nouă. Se fac fel și fel de combinațiuni, sigur nu se știe însă nimic în jurul cui se va grupa majoritatea sinodului, care alesese pe C. Sa Mangra.

Faptul acesta îl comentează un amic fruntaș al foii noastre în articolul din fruntea foii.

Slovaci activi.

În congregația comitatului Turoș, ținută de curând, Slovacii s'au încercat rău cu Ungurii. Advocatul A. Halasa, în o vorbire inflăcărată în limba slovacă, a aruncat celor dela cărmă învinuirea, că au făcut cu puterea pe oamenii din Satto să ceară școala de stat! Ear' protopopul ev. Martin Morhaci, tot în slovacă s'a ridicat contra școalelor de stat și a limbii ungureștil Ungurii de față, nedepriși până acum a auzi limba slovacă în congregații, că între Slovaci abia acum se ridică mai mulți cari se folosesc de ea peste tot locul, — au lărmuit și s'au zbatut ca mușcați de vespi în decursul acestor vorbiri și strigau: Jos cu ei, afară cu ei! Dar' numai cu vorba i-au dat »jos« și »afară«.

Ne bucurăm de activitatea tot mai viuă ce vedem că se întetește și la celelalte popoare oprimare, contra siluirilor maghiarisării.

Un scăpătat.

Ficiorul popii din Voila, Dr. Nic. Șerban, trimis de naivul popor din jurul Făgărașului, ca deputat în dieta din Pesta, fiind zilele astea la București, și-a spus în fața unui gazetar păreri sale asupra politice ungurești. Și copilul de popă (li zicem copil, pentru-că deși de ani e de vre-o 39, când ar trebui să fie bărbat în floare, la glavă domnul »deputat« se arată tot tare copil!), a zis că guvernul unguresc nu se poartă rău cu naționalitățile; el numai ca să astupe gura șovinistilor se face că

prigonește pe Români, — încolo apă caldă. El însuși s'a mărturisit de spriginitor al guvernului.

Sărman popor român! Până când te vor compromite în fața cercurilor parlamentare de aici și de aiurea, atari deranjați, cari nici când n'au fost serioși și n'au fost luați în serios? În loc să avem câțiva adevărați reprezentanți ai poporului, încât cei-ce doresc să afle câte ceva despre noi, din rost de oameni din cercuri parlamentare, să nu fie siliți a se adresa la toti scăpătații, cari ne fac și se fac de râs!

Cinstirea sărbătorilor.

De când cu introducerea curților cu jurați, ni-se dă și nouă privilegiu, celor cari nu ne prea ocupăm de pertractările dela tribunale, de felul cum se pertractează, de purtarea poporului în fața judecății, a vedea cu ochii proprii cât de scăpătat e moralul public.

Abia s'a terminat un ciclu de pertractare cu zeci de omoruri, cu jafuri, cu tăciunării, și deja sunt alte zeci de crime puse spre pertractare pentru celalalt ciclu a curții cu jurați. Și la ce cifră se urcă acestea în țara întreagă!

Fratele își omoară pe fratele seu, pentru-că acesta l'a supărat cu o vorbă; fiii iau viața celor-ce vieată le-au dat, pentru-ca să ajungă la moștenire; femeia în loc de apă răcoritoare dă soțului ei beutură de moarte, pentru-ca să poată trăi în fărădelegi; vecinul pândește privilegiu cu păcat și pune în făcări agoniseala vecinului seu, fiindcă acesta l'a muștrat pentru o pagubă ce i-a făcut.

Nu putem crede, ca pentru lucruri așa de neînsemnate un om cu mintea curată să se poată desbrăca de ființa-și omenească, îmbrăcând firea dobitocească, nu; alta e pricina atâtor crime: crîșmele, aceste pepiniere unde încolțesc și din cari se răspândesc cele mai multe rele! Căci, deși lege avem și față de crîșme, aceea nu se respectează aproape de nici un crîșmar. După lege în Dumineci și sărbători sub decursul serviciului divin ar trebui să fie închise crîșmele. Ei, dar' jupânului crîșmar aceasta nu-i vine bine, căci tocmai în aceste zile e rost de geșful cel mai bun. Și așa pe când unii ies dela biserica, la crîșma jupânului să aud sbierături, sudălmi, bătăi, ba nu peste mult adese-ori satul e plin de înfiorătoare știre, că »la crîșmă s'au omorât«! — Fapta ajunge apoi la tribunal, tu în calitate de jurat trebuie să-l judeci; acusatul neagă cu un cinism revoltător; crîșmarul »nu știe nimic«, pentru-că și-ar perde pe cei mai »buni« mușterii (cei mai mari mișei); martorii, tot de cei cari în loc de biserica au fost la crîșmă, ori de frica acusatului, ori plătiți bine, mărturisesc fals. Uneori acusatul scapă »în lipsă de dovezi«, pentru-ca să repeteze acest lucrul...

Când între astfel de împregiurări vine un oficiant public și în vîrteala dreptului seu dă ordin pentru

a pune stavilă acestor păcate, noi, cei cari suntem chemați și după cariera noastră să lucrăm la ridicarea moravurilor bune, numai bucura ne putem de aceasta. De aceea cu plăcere vin să arăt publicului cetitor un ordin de acest înțeles dat de protopretorele cercului Aiud, dl Iosif Imre la 19 Octomvrie 1902, care sumă în traducere astfel:

Dlui notar cercual N. în N.

E lucru în deobște știut, că în ciuda îngreunării stărilor economice, în ciuda sărăciei tot mai mari a poporului, la poporul de rînd în măsură uimitoare crește cererea și plăcerea beuturilor spirtoase, ear' la tinerime plăcerea jocului, cercetarea crîșmelor și petrecerile. În asemănare cu aceste stări și plăceri, tocmai întors, pe o treaptă foarte de jos, stă viața cumpătată, cinstirea legilor și a poruncilor, urmarea învățăturilor dumnezeiești, și îndeosebi ținerea cu zel și evlavie a învățăturilor bisericesti. Mai în toată ziua auzim pe preoții bisericii plîngându-se despre nepăsarea poporului față de legi. Pricina de căpetenie a acestui rău e, că poporul și tinerimea mai ales, chiar și Dumineca și în sărbători ține crîșma și locurile de petrecere de atari locuri, unde se se »petreacă« un pic, și după-cum fapte întemplate o dovedesc aceasta, numai de aceea o fac, ca să-și piardă grija de lucru, să se scape pe o clipă de »năcasurile vieții«, de fapt ca să rămână zdrobit și trupește și sufletește, să scape și materialicește!

Ca conducătorul cercului politic îmi țin de datorință a vă atrage luarea aminte, ca în bună înțelegere cu preoții comunelor bisericesti, să lucrăm, ca întrucât se poate să se îndrepteze aceste stări!

Astfel te provoc pe dta, ca în comunele ținătoare de cercul dtales, să publici poporului și preoților, și să faci luători aminte, și pe crîșmari, că prin aceasta opresc jocurile, petrecerile și venirile pe la crîșme în Dumineci și sărbători, sub decursul serviciului divin! Tot așa nu voui da învoire de a se face joc pe acest timp, și dacă cineva contra acestui ordin, totuși ar arangia petreceri ori conveniri, pe acela conform legilor în vigoare îl voui pedepsi aspru! Aceasta dispoziție nu are lipsă de nici un comentariu, căci o știm din arătările ce zilnic ne sosesc, ce sfârșit au veselile din sărbători începute încă dimineața. Despre publicarea acestui ordin vei raporta în termen de 15 zile.

Aiud, la 19 Octomvrie 1902.

Iosif Imre m. p.,
protopretor.

Eată o îngrijire vrednică de scos la iveală, eată un pretore care vede răul ce naște din atâtea crîșme și care aduce totodată la sărăcie pe popor. O! de ar lucra toți dirigătorii ca să se cinstască ziua Duminecii și sărbătorile așa precum o cere sfânta biserică! Altcum ar sta moralul public.

De încheiere mai adaug, că cei sus puși să-și deschidă ochii și să vadă și ei mai bine, că de unde provine atâtea imoralitate și atâtea sărăcie, și până încă nu e târziu, să cerce a vindeca acest rău.

George Albu,
proot.

Dela congregație.

Sâmbătă în 20 Dec. n. a avut loc la Deva congregația extraordinară a comitatului Hunedoarei.

La orele 9 congregația a fost deschisă prin comitele suprem, fiind de față numai prea puțini membri, mai ales funcționari. Abia vre-o 30 de inși între cari 5 Români.

S'a trecut repede peste luarea la cunoștință a ordinațiilor ministeriale, precum și peste rapoartele și proiectele vicișpanului, și s'a ajuns la afacerile comunale, cereri, apelate, interpelări.

Aci dl Francisc Hosszu-Longiu luând cuvântul, a interplat pe vicecomite, în-trebându-l:

De are d-sa știre că în Bârcea-mare a fost numit de preot gr-cat. prin episcopul concerned, dl Josif Stupinean, încredințat totodată și cu catechizarea elevilor gr-cat. români dela școala de stat din Bârcea-mică (unde merg și cei din B. mare), și la școlălele din Deva, și că acest preot a fost împedat prin scaunul școlar din Bârcea de a-și împlini chemarea sa de catechet? Are apoi știre despre aceea, că în foaia »H. V.« din Deva, care e ținută de foaie oficioasă a comitatului, a apărut un articol foarte ofensiv contra acestui preot, articol ce se spune că ar fi inspirat de însuși dl vicecomite? Ce măsuri a luat pentru restabilirea ordinii stricate prin volnicia dela Bârcea?

Vicișpanul răspunde că n'are știre de numirea respectivului de preot la Bârcea, căci asta nu se ține de oficiu sau și nici nu i-se fac cunoscute atari numiri. Că ce i-s'a întâmplat numitului preot, știe de prin foi, dar oficios nu știe nimic, neținându-se tot lucrul de oficiu sau. Ce se scrie în »H. V.« ce-țește și d-sa ca privat, dar această foaie nu e foaie oficioasă a comitatului. Comitatul n'are până azi o atare foaie.

Dl Hosszu nu e mulțumit cu răspunsul; face reproșuri dlui vicecomite, că aici în congregație se lapădă cu mâni cu picioare de toată afacerea, dar atunci — zice — de ce ai lăsat să se desbată acest obiect în comisia permanentă a comitatului, unde inspectorul de școale Réthy a adus-o înainte ca mare gravamen, ca cas din care să facă scandal și zizanie între locuitorii comitatului? De ce n'a oprit dl vicișpan pe inspector a veni deja acolo cu cazul și de ce nu l'a îndemnat deja acolo a nu face din țințar armăsar, făcând atâta poară între locuitorii comitatului? Căci doar Réthy, căzut la deputăția din Brașov și Deva, s'a apucat să călărească pe tot lucrul numai pen-

tru a-și face »merite patriotice« ca doar doar l'or alege pe viitor undeva!...

Nu ia răspunsul vicișpanului la cunoștință!

Acesta a fost singurul obiect la care s'a întins vorba mai multicel, — încolo peste toate afacerile comunale s'a trecut repede de tot, încât în două ore au fost măcinate fără nici o discuție și luate la cunoștință, cele peste 60 de obiecte.

— Hotărârea comunității orașului Orăștie prin care a iertat proprietarilor de vite taxa pentru vite pe anul 1900, hotărâre ce a fost apelată de dl Prunk și soții, — a fost întârțită și de comitat, respingând recursul dlui Prunk. Căci, zice comitatul, orașul Orăștie este în cea împrejurare norocoasă, că își încheie socotelile tot cu prisos, nu cu perderi, deci e numai cu cale să ierte economilor cu vite taxa pe anul cerut, având ei și așa de plătit deodată taxa cea urcată de pe mai mulți ani premergători.

— Hotărârea orașului Orăștie privitor la exploatarea lemnelor din »Valea rea«, a fost nimicită în urma recursului dlui G. Amlacher și soții. Orașul se aducă o hotărâre nouă în cauză.

Știri politice

— Pricina dintre Venezuela și Anglia-Germania, pare a lua o întorsătură primejdioasă. Venezuela a cerut de judecător în pricina ei cu numitele state, pe America. Și așa se credea că s'a trecut peste primejdie, căci se va împăca lucrul cu bine. Se pare însă că America va lua apărarea Venezuelii și ar avea de gând a apăra și cu puterea pe mica republică americană, vecină ei! Cel puțin așa se tâlcește faptul, că o puternică flotă americană s'a văzut înaintând spre apele venezuelene, în cari se află și corăbiile engleze și germane. De va fi să se fie așa, putem avea vedenia unui războiu pe ape, cum n'a mai văzut lumea altul!

— Ministrul rusesc de externe Lamsdorff e din 24 Dec. până în 27 în Bulgaria, în misiune politică. De acolo vine la Viena. Scopul: înțelegere pentru susținerea păcii în Balcani. Multă durere de inimă are Tătucul muscălesc de Balcani.

Correspondență

Dela Hunedoara.

Hunedoara, Dec. 1902.

Duminecă în 14 Dec. s'a ținut în biserica gr.-or. rom. din Hunedoara parastasul solemn pentru odihna marelui arhiepiscop Andreiu baron de Șaguna. Tot atunci s'a declarat de preot al Hunedoarei noul protopresbiter Avram P. Pécuarariu.

Dela biserică, vin la școala din Hunedoara, despre care cu durere trebuie să Vă raportez, că și până azi stă goală și pustie! Orașul Hunedoara, care numără la 2000 de Români, n'are azi nici o școală românească. Și n'a prea avut nici în ultimii ani. Dar totuși în anii trecuți se mai făcea barem atât, că se alegea învățător român și i-se plătea salariul. Despre școlari și despre spor nici atunci nu se putea vorbi. Căci după o datină rea, școala românească abia începea prin Noemvrie. Se înțelege, că până atunci părinții cei mai mulți își trimeteau copiii la școala de stat. Când se deschidea școala noastră, se trezea învățătorul cu 3—4 copii nevoiași. În anul acesta apoi, nu mai caut cauzele și responsabilitățile, comitetul parochial și fostul paroch, fiind preocupat de alte lucruri, școala română de aici a rămas pentru anul școlar present, de tot fără învățător și fără școlari. Ori cum ar fi, păcatul pierderii școlii din Hunedoara e fapt împlinit! Să nădăduim însă, că se va repara în viitor.

Raportez mai departe că însoțirea »Agricola« și-a început activitatea și muncește cu multe nădejdi de înflorire. Folosul invederat până acum este, că în piața din Hunedoara azi se vind bucatele cu prețurile reale, căci ori-ce speculație neiertată, ce s'ar încerca, se frânge neputincioasă de nisuițele cinstite ale solidei concurențe, pe care a adus-o aici »Agricola«.

»Agricola« vinde și cumpără grâu, cucuruz, ovės etc. Pentru-ca și mai cu folos se-și poată îndeplini chemarea, direcțiunea »Agricolei« roagă și pe această cale pe toți subscriitorii de cuote (părți) să binevoiască a grăbi cu solvirea ratelor cu cari ar mai fi în restanță.

Rap

Reuniunea femeilor.

Hunedoara, 23 Dec. n. 1902.

Ceva îmbucurător din viața socială a Românilor din opidul Hunedoara. Duminecă trecută (21 Dec. a. c.) »Reuniunea femeilor rom. gr.-or. din Hunedoara« și-a ținut adunarea generală. Că această reuniune există aici e

a se mulțumi stăruinței și energiei fostului nostru preot G. Oprea și a stimatei sale soții. Și ne era teamă că perzând din sinul ei reuniunea pe acești doi factori însemnați, nu va mai funcționa! Având însă o presidentă, căreia îi zace la inimă dorul de a vedea înflorind într-una această reuniune, d-sa a căutat privilegiul cel mai bun să convoace adunarea acestei reuniuni; ceea-ce s'a și întâmplat pe 21 Dec. Convocătorul a fost scris de dna presidentă Amalia Dima și de dna vicepresidentă v. d. Maria N. Muntean.

Au luat parte la adunare vre-o 40 de dne și vre-o 10 dni. Dintre hotărârile mai însemnate, ce s'au luat, a fost alegerea unei comisii de 4, care să umble pe la casele parochienelor noastre, rugându-le să se facă membre. Astfel e dată puțința, ca în curând această reuniune să numere cât mai multe membre. S'a hotărât apoi tipărirea Statutelor reuniunii, procurarea unor obiecte pe seama bisericii gr.-or. și arangiarea unei petreceri în carnaval în favorul reuniunii. S'a ales și secretar al reuniunii în locul răposatului Al. Rimbaș. A fost aclamat dl Constantin Dima, subcontabilul »Corvinenei«.

Din raportul președintei s'a văzut, că comitetul trebuie întregit prin două membre; un loc devenit vacant prin moarte, ear altul prin strămutarea locuinței. S'a făcut această întregire în persoanele dneilor Maria Pécuarariu, soție de protopresbiter, și Ana Macrea, soție de contabil.

Din raportul dnei casiere Sofia Stoichiția s'a văzut că averea reuniunii e de 800 cor. și 82 cor. încassate ca taxe dela membrele prezente la această adunare.

În comisiunile pentru înscrierea de membre noue s'au ales dnele: Sofia Stoichiția cu Ana Macrea și Victoria C. Osvadă cu d-șoara Valeria Popovicu. Procesul verbal al acestei adunări l'a redactat dl Nicolae Macrea ca notar adhoc. Adunarea a fost onorată și cu prezența prea on. domn Avram P. Pécuarariu, care încă s'a făcut membru ajutor și la sfârșitul ședinței într-o vorbire potrivită ș-a arătat părerea de bine că la venirea d-sale aici a aflat o reuniune așa de bine organizată și profitându-i succes bun a încheiat cu urarea: »Trăiască Reuniunea fem. rom. din Hunedoara!«

După acestea, presidenta încheie adunarea. Secretarul nou ales mulțumește prezidenței, în numele adunării, pentru buna ordine, cu care a condus adunarea.

Dee bunul Dzeu, ca adunarea această a reuniunii să fie de bun augur pentru ori-ce întreprindere de caracter românesc!

Anonim.

PENTRU ECONOMI

Dela Reuniunea Economică.

Duminecă în 21 Dec. n. trimișii »Reuniunii Economice din Orăștie«, dnii I Moța și C. Baicu, au fost la Bințișii la o prelegere economică. S'a adunat popor numeros în școală, cu dl preot și învățător local și au ascultat cu mult interes pe cei doi prelegători.

Dl Moța a făcut întâi cunoscută pe scurt Reuniunea Economică și scopurile ei, între cari e și acela a îndruma pe economii noștri pe căi mai rașionale în lucrarea economiei lor. Venind aici și aflând hotarul comasat, le-a recomandat mult sistemul de economie propus în opșorul tradus de dl preot Blaga, ca fiind foarte nimerit, și a împărțit 25 broșuri între cetitorii de față. Mirându-se apoi că aici încă tot nu-s' introduce mașinile economice (deși Șvabii din loc le folosesc și Seliștenii ce lucrează pe moșia dlui Dr. Mihū), a stăruit pentru introducerea mașinilor în economie, îndeosebi le-a explicat și recomandat mașina de sămănat grâu, ca întâia unealtă ce nu trebuie să lipsască din nici o economie!

Dl Baicu a preles despre pomărit, arătând ce ar fi de făcut aici în Bințișii, unde e tot pământ negru, dacă e ca să reușască pomii. Să facă gropile acum iarna, în ele să pună gunoii, apoi în primăvară să aducă în ele pământ nisipos din părțile Murășului, și atunci punând pomii vor prospera și aici. Le-a recomandat pomăritul cu toată căldura, ca fiind, după vite, cel mai bun ram economic, din care oamenii pot face bani! Și nici un lucru nu-ți cer pomii decât tot cam atunci, când alte lucruri economice nu te îmbulzesc!

Prelegerile au fost ascultate cu mult interes, arătându-se țeranii tare mulțumiți pentru grija ce li-se poartă prin atari prelegeri economice. Povesteau că a fost acolo și un prelegător ungar mai an, dar vorbind rău românește și recomandându-le lucruri prea îndepărtate de nevoile zilei (d. e. cultivarea sălcilor, răchișilor, etc.), când a mers a doua-oară, nu s'a mai dus nimeni la »prelegerea« lui.

— Membrii Reuniunii Economice din Orăștie, cari doresc să capete în primăvară sēmēnță de

FOIȚA

A LUA LUMEA 'N CAP

— Tălculia vorbeii. —

Una dintre cele mai îndrăznețe metafore ale limbii noastre. Tabloul e uriaș, ideea lui are aparențele absurdității, și tocmai de aceea e de-o energie izbitoare.

Chiar nu mai putem să ne lămurim înaintea ochilor tabloul, căci prea ni-se pare abstract.

Azi e abstract, într'adevăr; odată însă a fost așa de concret! Tabloul nu e produs al fantaziei, ci al realității. El e martorul unui vechiu obicei românesc, e esența unei tragedii sfârșietoare din trecutul istoric al nostru. Azi ni-se pare poetic prin energia lui, într'adevăr poetic însă îl face istoricul sau.

Străinii și toți pripășiții au căutat totdeauna să desmoștenească pe Românul moșier; îl sileau să-și vândă pământul, îi călcau răzoarele îngustându-i sfoara de moșie, intrau pe sub piele în tot chipul. Când era o ceartă pentru rezoare, jurământul — după vechile pravili ale țerii — era singura și ultima dovadă. Străinul zicea, că rezorul e pe ici, Românul ba pe ici: nu străinul, ci Românul trebuia să jure pentru dovedirea rezorului. El păgubit și tot el năpăstuit, tot el »hoțul de păgubaș«. Jurământul se făcea cu ceremonialul acesta: Țăranul lua o brazdă din rezorul pe care-l arăta ca adevărat; și cu brazda pe cap, urmat de martori, cu alte brazde pe cap, mergea pe rezor cât era moșia de lungă. În Muntenia —

cum arată hrissovul lui Vodă Alexandru Mircea, pentru moșia Chiseletov a mănăstirii fondată de Radu-Vodă, și alt hrissov a lui Radu la anul 7048 relativ la moșia Priscovul a episcopiei de Buzeu — țeranii umpleau o traistă cu pământ din moșia lor și jurau cu traista pe cap. Acest lucru se numea »a-și lua pământul 'n cap«. Jurământul era cam astfel: »jur și mărturisesc pe trupul și sufletul meu, pe dragostea năveștii și fericirea copiilor mei, că așa stă rezorul cel adevărat — se nu-mi putrezească trupul în pământ și se n'am parte de odihnă după moarte, dacă nu mărturisesc eu adevărul și dacă pământul ce-l port în cap nu este pământ din pământul meu și bucăciță din moșia mea«. Sforicica de pământ era pentru țăran »lumea« toată, căci altceva nu avea. Și când ajungea la pricină cu boerul, el știa că pierde și această din urmă avere, și în desnădejduirea lui, »își lua lumea în cap« și jura.

În veacul XVI. când a început ciocozmul să prindă aripi, toate relele căzuseră pe capul țăranului într'un lanț: robiiile Turcilor, războaiele necontenite, năvălirile Cazacilor, jafurile Țătarilor, birurile grele și multe, vrajba între pretendenții la tron, și mai pe sus de toate foametea nepomenită dela 1574 și 1585. Țăranii au ajuns să mănânce mămăligă din faină de scoarță de copaci. Proprietarii mari au folosit prilejul: parte au silit pe țărani să-și vândă moșiile împreună cu persoanele lor, și bietul țăran ca să scape de liheala foamei și de bățiile perceptoriilor, s'a vândut rob; parte au căutat pricinii țăranilor, care »și-au luat lumea în cap« se jure, dar »văzându-se trăgănați și nedreptățiți, și-au lăsat moșiile și au pribegit încotro au văzut cu ochii, au luat lumea în cap de desperare, ca să scape de »rătății și

de mănăcătorii«, cum zic toate hrissovele de pe acel timp.

Obiceiul luării pământului în cap a dispărut în urma pravilelor lui Vasile Lupu și Matei Basarab, care au stabilit oare-cum proprietatea fonciară rurală. Mărturia obiceiului o »vem însă și astăzi în zicătoare. Deci »a lua lumea 'n cap« nu e o metaforă poetică după origine, ci numai după înțelesul ei de astăzi. N'a creat-o fantazia, ci realitatea. Astăzi țăranii noștri nu mai iau traistă de pământ în cap ca să jure — căci cei mai mulți n'au nici atâta pământ cât să poată umplea o traistă — și stau mai rău decât țăranii din veacurile trecute: cei vechi își luau lumea în cap având pământ, cei de azi fără pământ își iau lumea în cap!

George Coșbuc.

INDĂRĂTNICIE

SNOAVĂ

Când a prinde românul la coraj, să-l lași să bea, să nu-l rupi dela păhar, c'apoi e foc. Nu vrea el să știe, că ceilalți n'au chef de ciocnit, el o ține una: când a bea el, să bea toată lumea!..

Era târziu de tot. Unu frământa pământul într-o crișmă, de-ai fi crezut că frământă jăratec. Negustorul nu putea nici c'un chip să-l scoată din crișmă.

— Bine, măi creștine, eu nu trebuie să mă mai culc? Leși afară odată, că vreau să închid.

— Inc'o cupă!

— Dar' dacă nu ți-oi mai da?

— Păcătuești, de nici pământul n'are să te poată suferi, cându-i da ortu' popii.

Nu mai lungi vorba și ia-ți tălpășița cât e lucrul cu cinste.

Și crișmaru dă să-l împingă de spate. Românul se lasă pe-o laisă și s'apucă de-un butoiu.

— Dă-ne pe-amândoi afară!..

— Du-te-odată, neagă, de pe capul meu; unde te trezești? e casa mea doară asta!

— Poți să-ți iei casa de pe mine dacă-i a ta, eu din crișmă nu mă dau urnit!..

VORBE DE CLACĂ

— Ți-ai găsit să se ducă și el odată întins la o treabă! Pân' n'o miroși prin păharele crișmarilor, unde se ține sătul: — soi rău și pace. Zici c'a fost bărbatu-miu pe aici, jupâne?

— A fost.

— Și ce-a băut, mă rog?

— Ia a luat și el o ciază de rachiu și pe urmă și-a căutat de drum; dă ca omul, nu-ți mai face și ai dumneata atâta inimă rea!..

— Bată-l crucea că bețivul-i! Nu știu la ce capăt am s'o scot cu dînsul, — m'am lehemetit de-așa trai. Ia dă-mi o glăjuță, jupâne, — da vezi să fie mai tărișor. — Ptiu Doamne, că bețiv bărbat mi-ai mai dat!..

Ioan Adam.

trifoiu dela reuniune: se se înștiințează, până la Anul-nou cel românesc, spunând de câtă ar avea lipsă! După acest termen nu se mai primesc înștiințări.

Reuniunea va da sămânța de tot curată, trecută prin plumbare la Cluj (ca și în primăvara anului de față) și cu prețul cel mai ieftin ce se va putea.

On. membri sunt făcuți luători aminte, că în primăvara viitoare, sămânța de trifoiu va fi mult mai scumpă decum a fost în anul acesta! În interesul lor, se se înștiințează dară până la Anul-nou la dl Valer Orbonaș, cassarul Reuniunii (la „Ardeleana“).

— Asemenea pentru altoi pe primăvară se se facă înștiințările tot acolo. In scris sau în persoană.

NOUȚĂȚI

Mare nenorocire în Hunedoara. Luni seara s'a întâmplat o mare nenorocire la fabrica de fer din Hunedoara: unul dintre cuptoare a explodat, (s'a spart) răzând de moarte pe 7 lucrători! Iar Duminecă seara s'a aprins la casa magistratului casele ce serveau de închisoare. Mulțumită hărniciei pompierilor însă, focul a fost localizat.

— **Numărul viitor al „Libertății“** ca număr de Crăciun, va fi pus la postă numai Duminecă și Luni nainte Crăciunului. Domnii abonați s'el caute deci la postă în ajunul Crăciunului. Numărul va fi bogat în material ales și bine îngrijit. Cu el de-odată trimitem și broșura a III-a ce o dăm ca premiu gratuit iubitorilor nostri abonați.

Binevoitorii foii noastre se ne trimiță adresa mai multor cetitori buni din comuna lor ori din jur, și le vom trimite și acelora numărul de Crăciun ca număr de probă!

Ministrul de război conte Goluchovschi abdicând, M. Sa a numit în locu-i pe generalul cavalier Pietrich.

La numărul de față alăturăm mandate postale, rugând pe on. abonați a ne trimite abonamentul pe anul viitor și eventuala restanță pe anul de față.

Crăciunul la Orăștie ni-se fagăduște de pe acum a ne aduce prețioase plăceri sufletești. In biserică gr. or. sf. liturgie o va cânta pentru întâia-și dată cor mixt. Probele ce le face corul cu mult zel sub conducerea dlui dirigent I. Branga, promit un rezultat foarte frumos.

Dăm azi lista bravilor juni și bărbaiți și a drăgălașelor d-șoare și zeloase fice ale poporului nostru local, care s'au înscris la acest cor și ostensec învătănd, pentru a se produce prin el cu ceva bun și frumos.

Eată numele coriștilor în ordinea vocilor:

Sopran: Mariți Vințan, Pelagia Trif, Minerva Haneș, Leontina Dicu, Saveta Ciucurel, Sofia Coșoblea, Mariți Martin Maria Novac, Mariți Iancovici, Mariți Rob, Anuța Berian, Vuța Ciurdăresc Maria Oprea, Ioana Moga, Ioana Căndea, Pelagia Dragolea, Domnica Căstăian, Ioana Mihu, Ioana Lazar, Ana Boșorogan, Ioana Răduț, Maria Boianț.

Alt: Elena Haneș, Catinca Rus, Mariuța Puican, Maria Bocan, Raveca Moga, Floarea Florea, Ana Căstăian, Saveta Grozav, Lucreția Florinca, Domnica Rob, Raveca Bocan, Fica Puian, Victoria Iancu, Maria Susan.

Tenor: Iosif Dafin, George Silian, Luca Dan, Adam Jurca, George Inișca, Aurel Văidean, Ioan G. Rob, Nicolae Moranciu, Vasilie Florea, Nic. Branga, Ioan Jantea, Ioan Fleșeriu.

Bas: Adam Oltean, Nicolae Hetel, Nicolae Gogolea, Petru Tecău, Ioan

Jelmărian, Lazar Murg, Vasilie Oprea, Ilie Ciurdăresc, Ioan Săvuț, Petru Dubleș, Ioan Crăciun, Nicolae Moisesec, Simion Dămian.

Avem apoi cea mai bună nădejde, că bărbaiți ne vor desfăta în sara de Crăciun și cu o prea frumoasă Colindă, ca și în trecut, de câțiva ani.

La „Ardeleana“ vor fi Marți, Mercuri și Joi în săptămâna viitoare (30, 31 Dec. n. și 1 Ian. n.) închise cancelariile pentru partide. Regulari de împrumuturi nu se pot face în aceste zile, în cari, ca și în alți ani, funcționarii sunt cuprinși cu încheierea inventarelor ce trebuiesc făcute la capătul fiecărui an. Vineri se deschid earăși.

Cina la soldați. Se știe că până-acum câțiva ani, soldații nu căpătau de cină nimic. Mâncau din ce le rămănea la amiază și din amărășii de 6 cr. ce capătă pe zi. De câțiva ani li-s'a dat, drept bani de cină, în 4 zile pe săptămână câte 2 cr. pe zi. Acum li-s'a urcat această „sumă“ la 3 cr. pe zi, tot de 4 ori pe săptămână. Strălucită cină... Iar în 3 seri pe săptămână se pot gândi la bunătaea cinei din cele 4 seri mai „fericite“...

Foamete în Rusia. In zece din guvernamentele europene a Rusiei și în mai multe părți a Siberiei, poporașii și chinuți de cumplită foamete. Rosta anului a fost slabă. Sute de funcționari trimiși de guvern umblă prin ținuturile nenorocite, împărțind ajutoare, cari însă sunt prea puține pentru uriașă lipsă.

Nu numai Orăștienii au să reclameze pentru iluminare, ci și în capitala Budapesta foarte mulți sunt siliși să scoată lampelle de petrol și luminile, dacă voesc să vadă sara. Până și la căpitanatul polițial al Pestei lucră cu lumini simple, deoarece-ce orologele de gaz au înghețat și nu mai lasă trecerea gazului luminător. Așa scriu ziarele din Pesta.

In Brad a început să apară o foaie ungurească, cu numele „Zaránd“.

Deva va fi în curând luminată electric. Invoiala cu un întreprinzător e făcută.

In presara Sftului Andrei din privilegiul festivității școlare arangeate de corpul învățătoresc din Orăștie, au binevoit a contribui benevol în favorul bibliotecii școlare, următorii preștiimați și preștiimate:

V. Domșa, protpp, 3 cor., Nicolae Vlad, farmacist, 10 cor., Dr. Aurel Vlad 5 cor., Frații Dobo 4 cor., Nic. Părau 2 cor., Dr. I. Margita 2 cor., Ioan Moța 2 cor., Iuliu Florea 2 cor., dșoarele Maria Racoța 1 cor., și Lucreția Eli 1 cor., Daniil David 1 cor., Ioan Jantea 1 cor., Rom. Boca 1 cor., Nic. Tanase 1 cor., Traian Matei 1 cor., Nic. Cărpinișan 1 cor., G. Gelmărean 1 cor., I. Morar 1 cor., N. Trif 1 cor., Albert Riebel 60 fileri, I. Herța 40 fil., I. Brudar 40 fil., I. Trifan 40 fil., Ios. Totoi 20 fil., Vas. Romosan 40 fil., I. Gelmărean 40 fil., Pavel Simu 20 fil., N. Inișca 40 fil., Iosif Inișca 20 fil., Toma Bogat 40 fil., Gav. Bozdog 40 fil., I. Buduran 20 fil., Nistor Bădăluș 30 fil., I. Romosan 70 fil., Mariți Deneș 60 fil., Doamna Riebel 40 fil., Ana Persecan 20 fil., Paraschia Metea 20 fil., și afară de acestea dl preot Ioan Moța a mai donat și o carte „Bucutul meu“, posii de Iosif I. Ardelean.

Primească toți acești preștiimați și preștiimate din partea corp. inv. și pe aceasta cale cele mai sincere mulțumiri pentru marimonioasa contribuție.

Din ședința corp. inv., ținută la 5/18 Dec. 1902. Orăștie, la 18/XII 1902. *Const. Baicu*, inv. dir.

Luptă în oraș! Iarna asta grea a flămânzit rău și pe lupi. Joi (25 Dec. n.) economul Constantin Grecu din Mermezeu venind la Orăștie, a fost atacat în

câmpul Orăștiei de 2 lupi. Venind până aproape de el, începuseră a-i arunca zăpadă în ochi, ca să poată sări la el. Din fericire venind o trăsură, fiarele s'au speriat și au fugit.

Joi noaptea spre Vineri, un lup a intrat în oraș până la fabrica de spirt a lui Schulleri, unde a fost omorât de oameni. E însă un lup de soiul corcit, așa-numiți „lupi de trestie“. Gât, păr și coadă de lup, cap însă mai de căne, ca de lup.

La „Masa studenților“ dela gimnaziul român gr.-or. din Brad au intrat următoarele oferte marimonioase:

Dela dl Dr. N. Robu, medic în Baia-de-Criș, binefăcător fond. 50 cor.; dl Dr. P. Oprea, prof. g. și soția Eugenia din Brad ca cunună eternă pentru fer. lor nașe Anastasia Moldovan din Băița 10 cor., d-na Eugenia Paraschiv din Sebeșul-săsesc întru memoria fer. ei soț Ioan, subjude reg. și fiii Grigorie și Ana 10 cor.; dl T. Panciovian, preot 10 cor.; dl Corn. Panciovian, capelan 3 cor.; dl Traian Murgu, comerc. 5 cor., acești 3 din urmă din Jertof; dl I. Petroviciu, preot în Ciclova-română 1 cor. și dl Petru Mioc, notar în Mercina 1 cor.

Marimonioșii binefăcători primească expresiunea călduroasei mulțumite! Brad, 19 Dec. n. 1902. *Com. administrativă.*

Colindă.

Doamne Isuse Christoase,
Tu ești raze luminoasă
Ce din cerul aurit
Dela tatal ai venit,
Din fecioara te-ai născut
Cu oamni-ai petrecut.
Pentru-a noastră mântuire
Răbdași Doamne, răstignire.
Acesta-i Domnul Christos
Ce lumea din Iad a scos
Multe chinuri a răbdat
Până ne-a răscumpărat
Din greșala lui Adam
In care căzuți eram.
Bătutu-i-au cuie 'n talpe
I-au dat fier și 'n adape,
Tot cu „manhu“ în pustie
Precum Istoria scrie.
Răbdă Domnul cuie 'n palme
Pentru tine Moș Adame.
Isuse lumină dulce,
Scapă-ne cu sfânta cruce,
De vrășmașii nevăzuți
Că 'n păcat suntem căzuți.
Isuse lumină dulce,
Ne-ai spăsit cu sfânta cruce,
Și ne scoseși din robie
Ne gătiși împărăție!
Laudă se-ți fie și
De acum până 'n vecie!

St. Berinde.
pr., Câmpu-lui-Neag.

FEL DE FEL

Fântâna tineretii. După credința din evul mediu, fântâna tineretii era o fântână făcătoare de minuni, care avea însușirea de a întineri pe bătrâni, dându-le vigoarea și frumuseța anilor din tinerete. Avea ea astfel de putere, că dacă ar fi beut dintr'nsa un om bolnav, ori și-ar fi spălat numai mâinile, se vindeca la minut, de ori-ce boală ar fi fost. Dacă bătrânul era neputincios, era destul să bea un pahar de apă, ca să-și recapete vigoarea și tăria unui bărbat de 30 de ani.

Dacă ar fi fost o babă care să bea din apa acestui izvor, se prefăcea numai decât într'o fată tină și frumoasă, pe care începea s'o iubească bătrânul transformat în tinăr de 30 de ani.

In veacul al XVI-lea, în Spania era lăptă serios credința, că în America de Nord se afla o astfel de fântână, care avea puterea de a întineri pe un om, ori cât de bătrân ar fi. Fernand de Soto a umblat să găsească fântâna aceasta, timp de douăzeci de ani; toate sforțările lui au fost, fiecește, zadarnice.

Mai cumiși erau Francezii, cari vorbiau și vorbesc de fântâna făcătoare de minuni numai în poveste, ear nu umblă să o găsească, cum făcuseră prin vremuri Spaniolii.

REVISTA PRESEI

— CE AU SCRIS FOILE NOASTRE MAI INSEMNAT PESTE SĂPTĂMÂNĂ —

In „Tribuna“ dl V. C. Osvada, directorul „Agricolei“ din Hunedoara, stăruie pentru înființarea de magazine de bucate, fie și numai magazine de ocazie, adevărat înființate pentru un timp scurt, pe un an. E ca și cum câțiva inși s'ar pune în un an să cumpere bucate pentru a face câștig cu ele. După-ce le-au vândut, împart, și la anul, de-or vrea, să apucă de nou, de unde nu, nu. Dar și atari însoțiri și magazine de ocazie sunt de nespuse folos pentru poporul din ținut, căci dacă oamenii lor sunt de cei cu inimă, speculanții străini vor simți mult prezența magaziei, căci ea nu va urca prea tare prețurile și nu va lăsa să le urce nici alții, — și poporul scapă de un mare percent a jafului ce altfel se făcea cu el prin speculanții de bucate!

In tot orașelul, în tot satul chiar, s'ar putea înființa, fără nici o greutate atari magazine de ocazie, cari, pe lângă binele pentru popor, ar aduce și destul de frumos câștig întreprinzătorilor.

„Agricola“ ar veni bucuros într'ajutor tuturor celor-ce ar voi să lucreze pe acest teren!

„Tribuna Poporului“ dela 24 Dec. ne aduce o știre ce umple de mirare iarăși lumea românească. Incepe cu a arăta, cum istoria lumii, din vechime până azi, a dovedit, că popoarele atunci s'au înălțat și au strălucit, când s'au dat mai mult cu științe și cu arte, cu deprinderile înalte ale sufletului. Și apoi urmează dl V. Goldiș, autorul:

Mulțumită lui Dumnezeu, Românul iubește arta mai mult, decât grăul. Nu seceră fără doină, doină la plug, doină la coasă. Și cusăturile țerăncelor dela Chireluș ori dela Ecica înfrumusețează palate regale. Pentru aceea am credință tare în viitorul de aur al poporului meu.

Avem și noi un mare măestru de cântări. De-ași pune numele lui cimilitură, toți copiii mi-ar cere alta mai grea. E George Dima, un nume ce va fi scris cu litere de argint, dacă nu cu cele de aur, în istoria dezvoltării culturale a poporului nostru. El scoate din tână bogată a vieții naționale pietrele cele mai scumpe, ca să le facă bucurie poporului nostru, el a lăptit iubirea cântării între Români, la Sibiu crease un centru musical românesc!

A venit însă vântul cumințeniei, a înțelepciunii „reale“, a iubirii de argint și al prostiei. Să înțelege, G. Dima a trebuit să părăsească Sibiu.

Pe atunci Brașovul era Athena Românilor. O pleiadă întreagă de bărbaiți, mai ales tineri, începuseră să înalte steagul însuflețirii culturale, a iubirii de artă. George Dima s'a refugiat la Brașov, unde a fost primit cu entuziasm.

Au trecut însă câțiva ani la mijloc. Așa se vede, că și Brașovul s'a schimbat. Acum e rău la Brașov. *Comitetul parochial dela biserică sf. Nicolae din Brașov*, care administrează un budget de peste 120 mii de cor. pe an, *ii abține lui George Dima serviciul!* Creștinilor din Scheiu nu le mai trebuie corul lui George Dima. Mai frumos le sună lor surla ori dibla lui Gălușcă lângă sărmăluțe la nenea Stărică, decât armonia voluptuoasă a cântărilor dirijate de George Dima!

Știrea aceasta va revolta multe suflete românești! Căci ne amintește de nou de brutalitatea aceluiași comitet parochial, condus de părintele Voina, care s'a luat de pept cu guvernul binefăcător al României, a cărei urmare fu, că azi ridică banii școalelor din mâna ministrului unguresc, nu mai mult din a fratelui seu român; și care în chip de eforie, voia să arunce în laturi și pe distinsul director gimnazial Virgil Oniț, căruia, ca bărbat cu merite pentru ridicarea nivelului acestui gimnaziu, acuși

nu-s vrednici să-i deslege încălțăminte; etc. Acum pe Dima! Scandal!

„Drapelul“ dela 7/20 Dec. scriind despre starile din diecesa Aradului, despre speculașii care au guvernul o face prin trăgănarea cea așa de îndelungată a vacanței scaunului episcopesc, și mai ales despre urmările rele ale frământărilor dintre frații din acea diecesă, scrie:

„Tot omul cu inimă pentru biserică trebuie să vadă, că așa nu pot merge lucrurile mai departe, fără de a aduce mare primejdie asupra bisericii. Și tot omul cu mintea la loc trebuie să vadă, că nu dela guvern, ci din simțul bisericii trebuie să așteptăm ajutor, ca să trecem și peste aceste cercări.“

Agitașunile din Arad nu se reduc la simple chestii personale, ba putem risca aserțiunea, că chestiunea personală e tocmai la Arad chestiune de a doua mână. Aderența pentru nici unul din candidați nu e atât de mare și de adâncă, ca pentru o persoană să fie gata eparchioșii a-și nimici cel mai sfânt așezământ, chiar biserică însăși!

Causa rului zace cu mult mai adânc. Cine are ochi a putut vedea aceasta deja la actul de alegere, când a eșit din urnă ales defunctul episcop Goldiș. Deja atunci am văzut în tabăra lui Goldiș bărbaiți cu reputașione bună la popor, cari au mers și votat cu Goldiș nu din partea simpatiiilor față de acest candidat, nu prea bine văzută la poporul român, ci din alte considerante mai profunde!

Nu voim a insista acum asupra acestora, căci tot credem încă, că se va putea evita discușunea publică asupra unor afaceri atât de intime ale bisericii, cari tae adânc în viața noastră publică.

„Unirea“ scrie tristă despre faptul că „Concordia“, marea întreprindere comercială din Sibiu, înființată sub scutul „Albinei“ cu 200.000 cor., e silită să-și închee scurta viață după-ce a perdut peste jumătate din capitalul seu. „Unirea“ zice:

Ori încotro ne întorcem privirile tabloul ce vedem, e destrăbălarea. Nu auzim deeaț plângeri și tânguiri. Ne e destrăbălata viața publică, națională, socială și familiară!

In viața națională ne închinăm memoriei unui vrednic conducător, — cu gura! In viața socială, la nime nu e mai puțin simț și duh de spriginire unii față de alții, ca la noi! In viața familiară, vechiul spirit care făcea din familie un mic raiu, a perit. Soții își par greutate unii altora. etc.

Urmarea? Lipsa de caracter, lipsă de omenie!

Să înființează o societate comercială mare, cu capital destul, cu marfă bună și ieftină, — și când la socoată, perderi! De ce? Pentru-că te fură oamenii tăi căroră le-ai dat pâne și puțință de trai! De aceea — zice „U.“ — *licuidează Concordia din Sibiu, și de aceea să luptă cu moartea și „Consumul“* (o însoțire comercială asemenea) din Blaj! Pentru-că, adevă, a intrat veninul moravurilor rele străine în noi și au pierit bunele moravuri! Urmarea poate fi ruina desăvârșită! Și Unirea cere să ne întorcem, până nu-i prea târziu, la moravurile bune creștinești, cari sunt căile cinstei și omeniei!

„Gazeta Trans.“ începe o serie de articli despre „Invățătorii de stat și ai nostri“, scoțând la iveală prigonirea indirectă asupra școalelor noastre, prin aceea că invățătorilor de stat guvernul le urcă salariile în doi ce celor confesionali, pentru a avea noi greutateți cu ai nostri. Vom spicu în acești articli.

Un practicant de prăvălie

din casă bună, se primește îndată în prăvălia de colonială și manufactură (mixtă) a subscribului.

Se cere să aibă școală, să știe ceti și scrie și socoti, apoi să cunoască pe lângă limba română, și cea germană și maghiară, cât de cât.

Viitor frumos!

George Baciu,
comerciant în Orlat (com. Sibiu).

„ASSICURAZIONI GENERALI“

fondată în 1831.

Această mare bancă de asigurare, care prin plățirea punctuoasă a pagubelor celor asigurați la ea și prin prețuirea bună a bagubelor (din foc) și-a atras în cea mai mare măsură încrederea publicului, — are la sfârșitul anului trecut 1901, următoarea avere:

Capital și fonduri proprii, peste 190 milioane cor.

Capitaluri asigurate la ea pe viață peste 571 milioane cor.

A plătit dela înființarea sa de tot, pagube peste . . . 716 milioane cor.

Aceste cifre arată, că banca „Assicurazioni Generali“ dă cea mai mare chezeșie chiar și celui mai precaut proprietar, și arată că marea încredere de care această bancă se bucură, e deplin întemeiată, prin fondurile ei cele mari.

„Assicurazioni Generali“ primește asigurări:

1. Pe viața omului, pe un termen oare-care, sau asigurări de rente (pensii), cari se plătesc ori la moarte îndată, ori la terminul ales de asigurat.

2. Contra pagubelor de foc, trăsnet, exploziune prin gazuri, pe mobile și imobile.

3. Contra pagubei de chirie urmată după arderea casei.

4. Contra spargerii obiectelor de sticlă ori metal.

5. Contra pagubei urmate din transport, pe uscat ori pe apă.

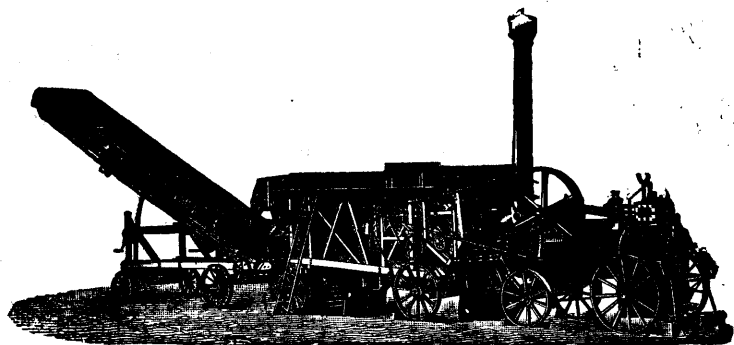
6. Contra pagubei din spargere cu furt asigură obiecte sau hârtii prețioase.

Primește asigurări de zestre pentru fete și copii.

(112) 9—10

Agentura principală a băncii
„Assic. Generali“ în Orăștie.

(Informațiuni la administrația acestei foi).

Umrath & Comp.

(150) fabricanți de mașini economice 9—10
în Budapesta V. Váci körut, 60.

Trimit pe lângă prețuri de tot moderate și cu învoeli de plată ușoare, tot felul de

mașini de îmblătit

și

clăditoare de clăi

cari lucrează excelent

și sunt provăzute cu mai multe înoini însemnate.

Ori-ce mărime! și Cea mai estinsă garanță!

Tot acolo se capătă:

pluguri, grape, tăvăluguri, triere (venturătoare), mașini de sămănat, mașini de cosit și de secerat, greble de tras cu caii, mașini de îmblătit trase de vite, ciururi, sfărâmatoare de cucuruz, tăietoare de fân, pae și de napi,

garnituri pentru opărit de nutrețuri și de încălzit

pumpe (trăgaoe) de fântâni și de zamă de gunciu, adrobitoare de struguri și teascuri de must, și altele și altele!

Alegere foarte mare; cea mai îngrijită executare; cele mai ieftine prețuri!

Cataloge ilustrate despre toate mașinile economice, se trimite, cui cere, gratis și franco.

Locomobile industriale până la 100 puteri de cai.

Să primească scrisori și să dau răspunsuri

în limba română!

Cataloge deocamdată sunt numai în limba germană și maghiară.

„ARDELEANA“

instituit de credit și de economii societate pe acții.

Sediul: Orăștie, în casele proprii.

Fondată la anul 1885.

Capital social: 500.000 cor. Fonduri: 350.000 coroane.

Starea Depunerilor: peste 2.000.000 cor.

Se primesc: Depuneri spre fructificare, dela particulari cu 5% fără anunț, cu 5½% cu anunț; ear dela corporațiuni culturale cu 6% interese.

Darea de venit după interese o solvește institutul separat.

Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuează cu reîntoarcerea postei.

32— (59)

Diracțiunea.

ABONAȚI „CALICUL“

ziar humoristic și satiric cu multe ilustrațiuni, care la 1 Ianuarie 1903 se va eda în broșuri lunare, în al XVI-lea an dela nașterea sa. 1—3

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria pe an 6 cor., pe ½ an 3 cor., pentru România și străinătate pe an 7 lei; pe ½ an 350 lei.

La 10 abon., unul se dă rabat.

Abonamentul se trimite la: Administrația „Calicului“ în Sibiu (Nagy-Szeben).

Administrația „Calicului“.

ISIDOR OPRUȘAN

pictor bisericesc român

în Orăștie (Szászváros) Str. Căstănilui nr. 31.

Afară de pictura de biserică lucrez ori-ce fel de Icoane pe pânză (mușama), pe lemn și pe pleu, etc., deasemenea lucrez: pe lângă tot felul de icoane și Prapuri și Epitafuri (cu care se ocole biserică la Paști).

Sculptez în lemn uși la altare de biserică, cruci, la Prestol, mari și mici (de mână pentru botezat) pictate și aurite frumos.

Deasemenea auresc (poleesc) litere (slove) săpate în peatră, cruci de peatră sau monumente pentru cimitire, și ori-ce lucrări atingătoare de această meserie

cu prețuri moderate.

Doritorii cari voesc a avea un lucru bun, trainic și adevărat după legea noastră română (stil bisantin) îi rog a se adresa la adresa de mai sus. (193) 2—12

Cel mai potrivit Dar de Crăciun și de Anul-Nou

este: a presenta celor iubiți o fotografie bine reușită!

La subscribul se pregătesc fotografii dela cele mai mici până la mărime naturală!

Fotografii pe bumbi, pe ace de cravată și pe broșuri, se pregătesc în mod prompt și cu prețuri foarte moderate, în

Atelierul fotografic alui

Adolf Schuller

(214) 2—3 în Orăștie.

O crâșmă de vânzare...

În capul dinspre stațiune a Orăștiei, se pune în vânzare din mână liberă, localul de crâșmă alui Ioan Heiuș.

Crâșma e foarte bine cercetată fiind în nemijlocită apropiere de tîrgul de vite și de porci.

Casa în stare bună, pivniță, șură, grădină! 2—2

Doritorii a o cumpăra se se adreseze subscribului

Ioan Heiuș,
Orăștie (Drumul țării).

B. STELESCU,

pictor de case și vopsitor, în Orăștie
Strada grădinarilor Nr 1.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că primesc și efectuează pictare și zugrăvire de odăi, și peste tot, tot felul de lucrări de specia aceasta, în modul cel mai plăcut, modern și pe lângă prețurile cele mai favorabile!

Mi-am adus lucrători din cei mai buni!

Rugând onoratul public a mă onora cu comande, semnez

Cu toată stima

(108) 13—15 **B. STELESCU,**
pictor și vopsitor, în Orăștie.

Un dormitor elegant!

Aduc la cunoștința on. public, că garnitura completă pentru un dormitor, anume: două paturi cu dulăpioarele. de lipsă lângă ele, două dulăpuri mari cu uși duble, un spălător modern, cu oglindă, — toate lucrate de tot elegant și frumos, lemn „matt“, dulăpurile cu nuc american, — se află de vânzare la subscribul.

Acestea sunt mobilele cari au fost expuse, laudate și premiate la expoziția română din Sibiu, în toamnă. (204) 3—3

Prețul garniturii complete: 300 fl.

Dumitru Martin,
măestru tâmplar, Orăștie.

Sz. 1106/1902. kir. vghó. (199) 1—1

ARVERÉSI HIRDETMEŒY

Alulirt bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a dévai kir. törvényszék 1902. évi V 11327 számú végzése következtében ügyvéd által képviselt „Hatiegana“ tpénztár javára Buzdugan Gyula s t. ellen 68 kor. és jarulékai erejéig 1902. évi nov. hó 28. foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felülfoglalt és 2925 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: kukoricza, marhák és disznók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hátszegi kir. járásbiróság 1902. évi 1224 számú végzése folytán 68 kor. tőkekövetelés, ennek 1902. évi III hó 23. napjától járó 6% kamatai, ½% váltódíj és eddig összesen 51 kor. 98 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig Mácson adosok háznál leendő eszközésére 1903. évi január hó 17. napjának d. e. 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltek. Foglaltatók ipar és ker. bank és D. Deák L. ezen árverés ért.

Kelt Hátszegen, 1902. évi december havában.

Csucs Gyula,
kir. bir. vghó.